

TARİH: 12-13.9.1987

"TKP'NİN SESİ RADYOSU" NUN GÜNLÜK YAYIN PROGRAMI:

Haberler:

Yazan:

Spikerler:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

GÜNÜN YORUMU:

Yazan: Kemal

Spiker: Yavuz

12 Eylül'ün 7. yılında

Başlığı:

Konusu:

Y A Z I L A R:

Yazan:

Spiker:

1. TKP MK'nin politik durum üzerine yaptığı 10 eylül günlü açıklama

2. Günün yorumu (12 eylül'ün 7. yılında)

3. Halkın Kursüsü

HK bandı

12-13.9.87

Buyayınımızda, TKP MK sekreterliğinin ~~10~~ poyitik durum üzerine yaptığı 10 Eylül günlü açıklamayı, ardından "12 Eylül'ün 7. yılında başlıklı yazımızla, halkın kürsüsü programını dinleyebilirsiniz.

TÜSTAV  
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI



"12 explanation to yesterday"

12 Eylül darbesinden bu yana tam 7 yıl geçti,dd. Ülke tarihinin en karanlık dönemini başlatan ~~bundak~~ 12 Eylül darbesinin, okyanus ötesinde amerikan savaş bakanlığının koridorlarında, uluslararası tekellerin, IMF gibi emperyalist kuruluşların yönetim kurullarında nasıl sevinçle karşılandığını artık herkes biliyor. Darbeyi, siyasi istikrarsızlıklara, faşist teröre, can ve kayıplarına son vereceği, ülkeye huzur getireceği umuduyla, can simidine sarılır gibi sarılarak olumlu yaklaşan halkın ezici çoğunluğu da, şimdi, aradan geçen 7 yıl boyunca, nasıl aldatıldığını görmüştür. Baskı ve terörden, artan sömürü ve talandan herkesin payına derece derece birşeyler düştü.12 Eylül öncesindeki terörün tırmandırılmasında, bunu bahane ederek erke el koyanların taşıdığı sorumluluklar, bunların kurdukları tezgahlar, kanıtlarıyla gözler önüne serildi.

7x 12 Eylül ~~referandum~~ darbesinden bu yana geçen <sup>7</sup> yıl, acıyla, kanla, gözyaşı ile yoğruldu. Ama, Türkiye toplumu, hedef olduğu tüm depoliteleşme çabalarına, tek taraflı şartlandırmalara karşın, yaşadığı olaylardan ders çıkarma yeteneğinde olduğunu da gösterdi. Bunun en güzel kanıtı, 6 Eylül referandumudur. 12 Eylül'den <sup>7</sup> yıl, 82 anayasası oylamasından beş yıl sonra yapılan 6 Eylül referandumunda, oy kullananların, halkın ~~ve~~ çoğunluğu, 12 Eylül'ün temel uygulamalarından birini, 82 anayasasının <sup>ki</sup> temelinde ~~yanlış~~ yasakçı zihniyeti temsil eden, siyasi yasakların devamını reddetti.

~~Elbette yalnızca Türkiye halkı değil, politik güçler de~~  
Elbette, yalnızca Türkiye halkı değil, yığınlar değil, politik güçler de, yaşananlardan kendilerince <sup>2</sup> ders çıkarıyorlar. Örneğin, ~~özal~~ yasakların ve antidemokratik koşulların ürünü olan Özal hükümeti, <sup>de</sup> kendi özüne <sup>yapısına</sup> uygun dersler çıkarmıştır. Türkiye toplumunun

Özal hükümeti, halkın çoğunluğunun referandum'da evet diyerek, geçmişten ders çıkarma yeteneğinde <sup>olduğunu</sup> ~~kanıt~~ kanıtlamasının verdiği korkuyla, ve 6 Eylül'de huzur ve istikrar ~~vaxıleri~~ arzuladığı için hayır yönünde ~~ayx~~ kullanılan oyları, kendi lehene seçim sandığına havale etme amacıyla, alel acele seçim kararı almış, demokrasiden uzak olan bu ortamda, seçim yasasını daha da antidemokratik kılacak değişikliklere gitmiştir. Muhalefeti bölmek için yeni yeni oyunlara girişmiştir.

Peki, demokrasi güçleri, 12 Eylül'den ve geçen yedi yıldan ne ölçüde dersler <sup>alınmışlardır?</sup> ~~çıkarmışlardır?~~ ~~Buxsarıxdaxirdelennayexdeğerdır.~~ Bu soru, içinde yaşadığımız kritik günlerde daha da önem kazanıyordı, dd. Bizce, 12 Eylül döneminin en önemli dersi, kimsenin tek başına önüne koyduğu amaçlara ilerleyemeyeceği, hiçkimsenin tek başına ülkeyi demokrasiye ulaştıramayacağıdır. B Demokrasiye geçilmesi için



sağdan sola engeniş ~~demokratik~~ demokrasi güçlerinin iş ve güç birliğinin, bu ~~amaçla~~ amaçla diyalogunun zorunlu olduğudur.

Bu ~~öğüt~~ yönde, siyasi yasakların kaldırılması mücadelesi içinde olumlu gelişmelerin sağlandığı bir gerçektir. Parlamentoda temsil edilen muhalafet partilerin<sup>in</sup> çeşitli düzeylerdeki işbirlikleri ve ~~diyalogları~~ diyalogları, referandumda vet çıkması için yasal muhalafet partileri den devrimci sola kadar uzanan engeniş politik güçlerin, ~~sendikaların~~ sendikaların ~~öteki~~ öteki yığın örgütlerinin, aydınların demokrasi fikri çevresinde birleşmeleri, daha önceleri, demokratik bir anayasa için yapılan "milli uzlaşma" çağrıları , bu bağlamda sayılabilecek olumlu örneklerdir. ~~Kar~~ Son olarak, Özal'ın seç<sup>im</sup>im manevrası ve antidemokratik seçim yasası dayatması karşısında parlamentodaki muhalafet partilerinin ortak bir direniş çizgisi arayışları da, gelişen ~~olumlu~~ olumlu hattın

vardığı önemli bir noktadır.

Ne ki , bütün bu olumlu gelişmelerin yanısıra, zaman zaman, Amerikan emperyalizminin ve oligarşisinin çıkarlarını kollayan Özel hükümetinin planları ve manevraları karşısında , yapıtama yalpalamalara, sallantılara da rastlanmaktadır. Bunda kuşkusuz demokrasi düşmanlarının bölücü çabaları kadar, kimsenin tek başına önündeki hedeflere ilerleyemeyeceği, ~~karşısının~~ , ~~hiçkimseye~~ kimsenin tek başına Özel hükümetinin demokrasi önündek oluşturduğu ~~engeli~~ engelleri aşamayacağı, gerçeğinin yeterince kavranmış olmaması da rol oynamaktadır. Oysa, muhalefet güçleri/<sup>nin</sup> zorluklarla dolu geçen yedi yılın ardından, hayallere kapılmanın ~~kimseye yararlı olmayacağı~~ na ~~görülmüş olmaları gerekir.~~ <sup>ya da</sup> bunları yaymanın yarardan çok zarar <sup>görmüş olmaları gerekir.</sup> getirdiğini, ANAP hükümetinden kurtulmadan, bunun için gerekli olan ~~kararlı bir muhalefet~~ muhalefet güçlerinin kararlı bir birliğini ~~akmadan~~ sağlamadan, tek tek elde edilen başarıların hiçbir anlam

taşıyamayacağını görmüş olmaları gerekir.

Son olarak, SHP'nin muhalefetle Özal'ın seçim oyununa karşı kararlı bir direniş oluşturmak için yeterince çaba harcamadan, peşinen seçimlere katılacağını ilan etmesi, bu gerçeklerin bir kez <sup>dışarı</sup> tüm bu söylenenlere ters bir olgu oluşturduğu ise açıktır.

SHP'nin söz konusu kararında, Özal'ın oyunlarına düşmeme, ~~başının~~ <sup>hükümetin bu</sup> ~~gibi haklı~~ oldu bittisi karşısında <sup>en</sup> altta kalmama gibi, haklı

görülebilecek bir telasin rol oynadığı kabul edilebilir. Ama bu mazeret <sup>tüm</sup>

bu SHP'nin, <sup>avacında</sup> ~~öteki~~ muhalefet partileri için kararlı bir işbirliği

ve diyalog çizgisini sabote eden bir duruma düşmesini getirmemelidir.

Çünkü bu, demokrasi güçlerinin olduğu kadar SHP'nin kendisine de

önceden hesaplanamayacak zararlar getirebilir. Bundan ~~ise~~ ~~demokr~~

yalnızca ve yalnızca demokrasi ~~g~~ <sup>anlaşılacağı gibi</sup> düşmanlarının sevinç duyacağı açık-  
tar. Burada vurgulanan, SHP'nin aldığı/katılma kararı ~~da~~ değildir, dd.

Önemli olan SHP'nin her durumda, Özal hükümetine karşı muhalefetin





TKP'nin Sesi

Halkın Kürsüsü

---Merhaba d. dinleyiciler... Bir halkın kürsüsü programında yine birlik-  
teyiz. Programımıza <sup>Yunanistan'dan</sup> Sıralardan biri imzasıyla yazan dinleyicimizin mek-  
tubuyla başlıyoruz. Dinleyicimiz, "değerli dostlar" başlığıyla yazdığı  
mektubunda şunları yazıyor:

--- Bir süredir sürdürülen yerel örgütlerdeki Türk-Yunan dostluğu gece-  
lerinden birine daha Mera yarınadasında Patra adlı yerleşim merkezinde  
katıldık. Bizler için şimdiye kadar katıldığımız gecelerden daha anlam-  
lı bir toplantı olduğu inancındayım. "u gecenin içeriğinden değil yaşa-  
dığımız pek çok ilginç olaydan kaynaklanıyor.

Gecikmeli ve aşırı sıcak bir tren yolculuğundan sonra 6 saatte an-  
cak Patra'ya varabildik. 11 kişilik grubumuzda çocuklar da dahil hep-  
imiz sıcağın etkisiyle yorgun görünüyorduk.



Destçe bir karşılaşmanın ardından 8.30'da program başladı. Patra kültür derneği adına yapılan konuşma bizim de TTKDB <sup>Patra Kültür Derneği</sup> adına halkların dostluğu ve dayanışması içerikli konuşmamızla karşılık buldu. Önce Patra Kültür derneğinin folkler grubunun gösterisi oldu. Ekip Karadeniz oyunlarından Samsun, <sup>G</sup>resun, Ordu gibi değişik yörelerden oyunlar sergiledi.

~~Etkinliklerin~~ Karadeniz erkeği ve kadınının estetik güzelliği ve kıvraklığını ustaca sergilediler. Hepimizde bir canlanma ve özlemin başlayıp yükseldiği anlardı. Moralimiz bir yandan yükseldi. Bir yandan da mülteciliğin ağırlığını bir kez daha yüreklerimizde hissettik.

Müzik grubumuz <sup>411</sup> Zülfü Livaneli'den, zeybek ve halk türkülerinin yanı sıra kürtçe programla da ilgi çekiciydi. 250 kişilik toplantı salonunda yaklaşık 300 kişinin katıldığı programda tüm gösterimiz gerçek bir ilgi

ve dostluk havasında geçti. Bir ara oyunlardan birini şaşıran ekibimiz izleyicilerin alkışlarıyla destek buldu.

Özellikle yaş grubu 14-15 civarında olan Yunan folklor grubu ayakta alkışlayarak bu desteğin başını çekti. Yaklaşık bir saat süren tüm programımızla gece sona erdi. Bizler için hemen ertesi gün hazırlanmış bir masada yemek yerken dernek yönetim kuruluyla dostça sohbet etme elanağı bulduk. Bir yoldaş derneğin zorluklarından bahsederken bizi bir tavernaya ve etele götüremediklerini bu yüzden başka gruplarla program yapmakta zorluk çektiklerini belirterek özür diledi. "Biz bir yığın örgütüyoruz. Bu sofranın sofrası, burada ve evlerimizde kendi eviniz ve sofranız gibi rahat etmenizi istiyoruz" dedi. Bu içten konuşma hepimizi sevindirirken aramızdaki sohbeti canlandırdı.



Yunanistan'da hemen hemen her toplantıda karşılaştığımız ama her seferinde yeniden etkilendiğim bir olayı anlatmak istiyorum. Tam karşımda oturan yaklaşık 50 yaşın üzerindeki şahsın dernek sekreteri olduğunu öğrendim. Aynı kişi program başlamadan önce sandalyeleri düzeltip, etrafı sulayıp, tek tek çöpleri etraftan toplayan, tıkanmış bir pınarın yalağındaki pis suları temizleyip, masaları silip, çevreyi geceye hazırlayan kişi idi. Onun bu işleri yapmasına ne yaşı, ne de kariyeri ne de bembeyaz olmuş saçları engel olmamıştı. Gerekli yiyeceği aynı zamanda kasap olan bir diğer yönetim kurulu üyesi hazırlamış, getirmiş, pişirmiş ve satışını yapmıştı. Dernek başkanı tüm elektronik donanımı hazırlamıştı. Bulduğumuz yer bir açık sahne, seyunma odası, ~~xxx~~ mutfağı, tuvaleti, gerekli personel odaları, ~~xxx~~ çay bahçesi olan açık-kapalı iki salondan oluşuyordu. Tüm bu yapıları derneğe bağış yapılan arazi üstünde 20 kişi 1 ay çalışarak her şeyini kendileri hazırlayarak yapmışlardı.

Bölgede geçtiğimiz senelerde iç sorunlarından dolayı ağır bir bölünme yaşamış olan Komünist partisinin konumu göze alındığında her şey daha bir önem kazanıyordu. Ekonomik durumlarının kendilerini zorladığı bu kültür derneğinin daha pek çok sorunu vardı. Ancak elbirliği ile tüm sorunlarını ~~xxx~~ aşmayı başarmışlardı.

Uç ayrı eve dağıtılan grubumuz sabah dönüş için buluşmak üzere çeşitli evlere dağıldı. Gittiğimiz evde de sohbet ~~xxxx~~ devam etti. Aynı zamanda dernek başkanı olan ev sahibimiz elektrikçi elmasına rağmen Pasok'un ekonomik politikası sonucu iflas etmiş ve devlet memurluğu yapıyordu. ~~Pan~~ <sup>Tupruki Politi Büro Ofisi</sup> Yeniçağ'daki (Ali Alptekin'in yazısı üzerine sohbet ederken <sup>seri</sup> ülkemizle yakından ilgili olduğu belli oluyordu. Türkiye vb. ülkelerdeki tüm sol güçlerin eylem birliği üzerinde durdu. Kendileri için bu anlayışın çok değişik olduğunu özellikle dinci çevrelerle ilişkilerin dikkati çektiğini belirtti.



Sehbette Yunancası yeterli olan bayan arkadaşımız partimizin görüşlerini açıklarken ülkeler arası politik bir diyalog kuruldu. Toplantı ile ilgili getirdiği öneride programımızdaki oyun ve türkülerin açıklayıcı bilgilerini halka ~~xx~~ sunmak gerektiğini, bunun diyalog açısından gerekli olduğuna dikkati çekti. Bu öneri bizimde üzerinde durduğumuz ancak yeterli açıklayıcı bilgimizin olmaması nedeniyle eksik kaldığımız bir kenuydu.

Güzel manzaralı bir yolculuktan sonra halkların destluğu için bir adım daha atarak eylemimizi tamamladık.

---D. dinleyiciler, <sup>*Yunancasından*</sup> Sıralardan biri imzasıyla yazan dinleyicimiz destça selamlarımızla diyerek mektubunu bitiriyor.

D. dinleyiciler... Samir <sup>*Ayrıca*</sup> ile imzasıyla yazan dinleyicimizde, sizlere ilk defa bir mektup yazıyorum diyor. Ben bir Türk demokrati olarak radyonuzun yayınlarını dinlemekten büyük memnunluk duyuyorum ~~diğer~~ ayrıca dinleyicimiz. *eliloyov.*

Ve sizlerden Ruhi Su'dan bir türkü dinletmenizi istiyorum diyerek mektubunu bitiriyor. D. dinleyiciler... Dinleyicimizin isteğini yerine getirerek Ruhi Su'dan bir türkü dinletiyoruz.

---Müzik---

---D. dinleyiciler... Sıradaki mektupta da da dinleyicimiz Ali Yavuz Bursa'dan bildiriyor:

---İznik Çakırca köyü Balıkçılar Kalkındırma Kooperatifi başkanı Ahmet Acar göl kirasının 3,5 milyon liradan 12 milyon liraya çıkarılmasıyla göl balıkçılığının tarihe karışacağını söyledi. Bu uygulama ile göl balıkçılarını zor durumda bıraktığını İznik gölünün yıllık kirasının yüzde 300'lük bir artışla 12 milyona çıkarıldığını, balıkçılıkla geçimini sağlayanları zor durumlara sürüklediğini belirtti. Göl balıkçılarından yüksek oranda verginin yanında göl kirasının da anormal olduğunu, yaptıkları başvurunun bugüne kadar olumlu bir karşılık bulmadığını sözlerine



ekleyen Çakırca Köyü balıkçıları Kalkındırma keoperatifi başkanı Ahmet Acar, bu uygulama balıkçılığa ve bize vurulan darbedir dedi.

--D. dinlâyiciler... Dinleyicimiz denizde kirlilik başlığıyla yazdığı bir başka haberde de şunları yazıyor:

---Şahinkaya'nın ortak olduğu Bağfaş gübre ve asit fabrikasının Bandırma körfezine döktüğü asit artıklarının denizi köpürttüğünü gören yurttaşlar "bu kuruluşa niye kimse engel olmaz diye" tepkilerini dile getiriyorlar. Bandırma körfezinde balıkçılık yapılamıyor. Bandırma denizinde görülen kirlilik her geçen gün korkunç boyutlara varıyor. Kent kanalizasyonu dışında sahildeki sanayi kuruluşları artıklarını denize dökme alışkanlık larını sürdürüyorlar. Ulusal servetlerin kirletilmesi yurttaşlarca nefretle izleniyor. Yaptığım röportajlarda, "Limanda pis kokudan delaşamazsınız" Bağdaş'ın denize inatla asit dökmesini anlamak ~~xxx~~ mümkün değil.



Fabrikaya vahinkaya ortak. Vurgun dönemini yaşıyorlar. Denizi, havayı düşündüklerini sanmıyorum, "Denizin kirlenmesine bile karşı çıkamıyoruz" inanırmısınız denizin kirliliğinin farkında olmayan bir çok vatandaş var. "Bir gün ~~xxx~~ gelecek denizlerin de hesabını soracağız" şeklinde yanıtlar aldım.

Bu arada 1. Uluslararası Bandırma Kuşçenneti Kültür ve Eğitim festivali nedeniyle düzenlenen Kuşgözü ve Kuşçenneti sempozyumunda da deniz kirliliğinin gündeme geldiği bildiriliyor.

D.---D. dinleyiciler... Gönüllü muhabirimiz Ali Yavuz bir diğer haberde de şunları bildiriyor:

---Linyit kömürü sevkiyatı dolayısıyla günde yaklaşık 400 kamyonun kömür taşıdığı stabilize yoldan etrafa yayılan kömür tozları Bursa'nın Orhaneli Gümüşpınar, ~~xx~~ köyü ile çevresindeki ~~Dükkar~~ Dünder, Sağcılar, Girencik, Yeni Danışman, Çivili, Letafet, Gazieluk, köylerinde yaşayan



yaklaşık 10 bin kişiyi açlık tehlikesine itiyor. Taşımacılık sırasında kamyonlardan yayılan kömür tozlarının milyarlarca liralık sebze ve meyvelerin kurumasına neden olduğunu belirten köylüler yöredeki halkın <sup>da</sup> tehlike ile karşı karşıya kaldıklarını belirtiyorlar. Stabilize yolun bir an önce asfaltlanması gerektiğini söyleyen köylüler çocuklarımız ~~ve~~ meyve ve sebze yerine kömür tozu yutuyorlar diyorlar.

---D. dinleyiciler... Bursa'dan bildiren dinleyicimiz Ali Yavuz, "halkımız balığı resimlerde görebilir ancak" başlığıyla yazdığı ~~makale~~ haberde de şunlara değiniyor:

---İmrallı, Eşkeş, Karacabey boğazi önleri, kurşunlu bandı noktalarında trolcüler ve algarnacılar deniz ürünlerinin başına kara bir kabus gibi çöktüler. Dip bucağın taramasıyla yokeluşa giden deniz ürünlerinin bir belası da dinamit.



Gır gır tekneleri 1 mayıs ve 1 ağustos tarihleri arasında av yapamıyorlar. Ancak Gemlik körfezindeki Ekmekeçi, Kapaklı, Narlı, Kurşunlu ve Yeniköy'de üslendikleri belirtilen trolcüler ile algarnacılar hiç bir yasak engel olamıyor.

Çünkü trolcü-jandarma işbirliği, ortaklığı söz konusu.

Halkın ekmeği olarak nitelenen hamsi ve istavrit balıklarının Marmara denizini terk ettiğini söyleyen balıkçılar trol ve algarna usulü yapılan ava şiddetle karşı çıktıklarını belirtiyorlar. Yapılan söyleşilerde "bu tür avlanan canileri yakalansalar da- hi mahkemeler tarafından küçük bir para cezası ile serbest bırakıyorlar. İşte bunu anlamak mümkün değil. Üstelik jandarma ile ortaklıkları var. Şeklinde konuşuyorlar.

Mudanya'lı Trilye'li, Eşkeşli, Kapaklı'lı, Gemlikli balıkçılar trol ve algarna- cıların mutlak surette bertaraf edilmelerini, sanayi artıklarının <sup>denizle buluşmasında</sup> arıtma tesisleri kurulduktan sonra izin verilmesini, su ürünleri yasasının balıkçılıktan yana olmasına balıkçıların sigortaya ~~tihi~~ tabi olmalarını, ucuz ~~ke~~ kredi sağlanmasını, kooperatif- lerin desteklenmesini ve Deniz Bakanlığı kurulmasını istiyorlar.

Trol ve ~~algarnanın~~ algarnanın deniz ürünlerine büyük zarar verdiğini ~~bize yasak~~ ~~uygularken~~ belirtip bu durum devam ederse biz evimize ekmeğe götüremeyiz halkımız da balığı resimlerde görür ancak ~~değerler~~



Balıkçılar 5 sene öncesiyle bugünü ve 5 sene sonrasını da şöyle örnekleyebilirler:  
Beş sene önce üç parça dip ağıyla 50 kilo mezzit veya tekir tutulurken 25 parça ağ ile 20 kilo balık tutabilen balıkçı adeta bayram yapıyor. Muhtemelen bir beş sene sonra belki 50 parça ağ ile 5 kilo balığı zor alacağız.

Sahil Muhafaza botları komutanlarının trolcülerle anlaştığını, ortaklık yaptığını bu çirkin ortaklığı nefretle izlediklerini de belirtiyorlar.

Trol üsülü avlanmada belli bir ~~hüküm~~ bölümde demir kapılar dip çamurunu karıştırıyor. Ve görme imkanından yoksun balıklar uçtaki torbalarda toplanıyor. Algarnacılıkta ise bu <sup>16</sup> ~~ışık~~ için demir çubuklar <sup>ullanılıyor</sup> toplanıyor. Ve her iki sistemde parlak beyaz ipler balıkların yaşama biçimlerini adeta ~~zor~~ zehir ediyor. Küçük yavru balıkları bile öldürüyor.

Bu arada Bursa sahil bandındaki bir çok balık satıcısı, Balık lokantası Bursa halkı denizin dip-bucak taranmasından şikayetçi olduklarını belirtiyorlar.

---D. dinleyiciler... Dinleyicimiz x balıkçılarla yaptığı röportajları böyle aktarıyor. Mektubunun sonuna da şunları ekliyor:

---Balıkçılara ulusal servetlerimizin yok edilmesini acı ile seyretmek istemiyorsak bir an önce 12 eylül rejimine ve Anap diktatörlüğüne son vermemiz gerekiyor dedim. Yanlarından ayrılırken kafamda balıkçıların "halkımız balığı resimlerde görebilir ancak" sözleri yankılanıyordu.

D. dinleyiciler... Bursa'dan bildiren dinleyicimiz Ali Yavuz'un <sup>ve Lektörle)</sup> ~~insesiyle~~ Halkın  
Kürsüsü programımız burada sona eriyor. Bir dahaki Halkın Kürsüsü programında  
buluşmak üzere hoşçakalın.

TÜSTAV  
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI



12-13 Eylül  
1987

Açılış

--Nerede Bir Yoldaş Varsa TKP Oradadır Programı

(10 eylül nedeniyle Haydar Kutlu Yoldaş'ın radyo konuşması)

--Kürtçe program

TÜSTAV  
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TKP'nin Sesi

12-3 Eylül 1987

Kürtçe: 10 Eylül, 12 Eylül, TBKP

Ahmet

Program tasarısı çıktı.

Açılış:

67 sal bere

lı Bakuyê

PKT dı 10 Kewçerin 1920'an da/hatiye damezirandın. PKT partiya heri kevn ya welatê me ye. PKT jı roja hatiye damezirandın vır da dı nav şêrê gelê me da dıji emperyalizmê, paşverûtiya hundır û dıji karbıdestiya yekdestan, axayên mazin tekoşına gelê Kurd û Tırk domandiye. PKT, partiya şoreşger ya çina karkerên Tırkiyê ye. PKT 67 salın dı binê êrişên giran da lı dıji emperyalizm û hevkarên wi şer kırıye û hatiye iro.

Guhdarên delal, Sekreterê Gıştıyê Komita Navçayi ya PKT hevrê Haydar Kutlu dı axaftına xweya 67 saliya PKT'da wûsa dibêje:

"Hevrêno, bırayên mın ên karker û xebatkar, hevalên ciwan!

Em isal 10 Kewçerîne dı şıpaneya geşbûnên gırîng da pirozdıkın. Em dı



nîqutek çaterêya gîring ya diroka 67 salîya tevgera xweya Komunist da ne. Lî pêşiya me ~~30~~ salvegera 70'yi ya şoreşa Gelarêzana sosyalista mezin heye. Weki hûn dîzanîndu partiyên şoreşger yê çîna meya karker, yekbûna dî yek partiyek Komunist da PKT û PKarkerên Tirkîyê gihîştîye gehênêka temambûnê.

Hevrêno!

Partiyek Komunist a bîhêz! Armanc ew e. Hewcedariya Tirkîyê, gelê me jî partiyek Komunist a bîhêz ra heye. Qîretên me jî sêri da ber bi vê armancê ne. Nîha dixwêbî temambûna gehênêka yekîtiyê ya bi Partiya Karkerên Tirkîyê ve, vê berbi vê armancê gavek mezin a were avêtin. Qîretên jî bona bîhêzbûna Partiya Komunist û yekîtiya Komunistan vê jî vîr şûnda jî bînavber bîdomin. Her geşbûnek lî welatê me cardin cardin dîde xûya

kırın ku heta partiyek Komunist ya bihêz <sup>hê</sup>nebe, guherandina qedera welatê me û gelê me, vekırına rêya pêşveçûyina civaki bê imkan e.

Dostên min!

Em bihêzbûna Partiya Komunist û yekîtiya Komunistan ji bihêzbûna <sup>hemû</sup> ~~gîştî~~ya şoreşger yên çep û ~~brxvê~~bihevrabûnê, dervayi tekoşina hevkar ya wan, di gehinekek ji viya ciyê da mijûlnabîn. Em niha ji bo ku bi hemû partiyên çep yên şoreşger, rêxistin û refan ra têkevin diyalogê, ~~ix~~ pêwendiyên dostiyê madox saz bikin qiretê dîkin.

Em bawer dîkin ku vê ew qiretên me ji aliyê hêzên şoreşger yên din ve bê bersiv nemin. Ez bawer dikim ~~ku~~ em hemi dibin ku bi ciyê ciyê mayîna me <sup>Heke ku Heke</sup> ~~(bi zîrara hev û din ku)~~ <sup>em</sup> ~~bişixwîlîn~~ xwe bihêzbîkin bê imkane ku em baweriya gel qezenç bikin. <sup>Heke ku</sup>



Komunist lı her ciyê ku hebın gere jı bona dostiya hêzên çep yên dora xwe, bona diyalog û hevkarîyê bênavber bîşixwîlîn. Ew gere bibe parçeki xebata partiyê ya rojinê.

Muzik: 84-1- Bı dil kutan em serê şîrînê

Guhdarên Delal, Partiya Komunist a Tîrkiyê û Partiya Karkerên Tîrkiyê bî şikle~~kixexkix~~ ewilîn programa Partiya Komunist a Yekbûyi ya Tîrkiyê derxistîn. PKYT, bî yekbûna du partiyên Marksîst û Leninîst yên çina meya karker, bî yekbûna Partiya Komunist a Tîrkiyê û Partîiya Karkerên Tîrkiyê hatiye damezîrandîn. Yekbûna Partiya Komunist ya Tîrkiyê û Partiya Karkerên Tîrkiyê jı aliyê peydakîrîna yekîtiya tevgera Komunist da dî dirokê da bûyerek giring e.

Damezîrandîna PKYT, gavek mezîne ku dî rêya yekbûna partiyên

çep yên ~~xxx~~cûda, bo yekbûna tevger û hêzên çep yên dîn hatîye avêtin. Bîngeha politika programa PKYT teoriya Marks, Engels û Lenin e. Parti van fîkiran bix afirandiver lî şertên Tîrkiyê pêktine.

PKYT, jî alîkî da mafa netewiya gelê Kurd û Tîrk dîparêze, jî alîyê dîn ve berbî vezîfên alîkariya enternasyonalîst dîberxû bîne cih.

Partiya Yekbûyî ya Çîna karkerên Tîrkiyê PKYT, mafa pîraniya ~~ga~~ mezin ya gelê me, mafa karker, gundî, ronakbîr û xebatkarên dîn, mafa gelê Kurd, mafa xort<sup>a</sup> û jinan, mafa Tîrkiyê û mirovatiyê lî dîjî emperyalîzmê, lî serî lî dîjî emperyalîzma Emerîqayê, <sup>dî Tî</sup> yekdestên navbernetewî û dîjî politikaya ~~xxxxx~~ militarîst û paşverû ya bûrcûvaziyê karbîdest parastîne vezîfe zane.

Şîara îroyîn ya PKYT <sup>wûşa ye:</sup> ~~qandî~~:



"Her tışt jı bona memovên ku dıxebite! Her tışt jı bo karbıdestiya netewi û demokrasiyê! Her tışt jı bona aşitiyê!

Belê guhdarên delal, <sup>dı</sup> ~~dx~~ programa bı şıklê ewılın ya PKYT da babet û serenavên han cih dıgrın:

#### DESTPEK

-Dinêya iroyin <sup>me ya</sup> ~~yewma~~.

--Pırsiyara şer û aşitiyê

-Qurneya me û rewşa dinê.

-Rewşa lı hêramê

Rewş û sazûmana Tırkiyê

-Lı dinê ciyê Tırkiyê

-Geşbûna kapitalizmê û taybeti yên ~~wê~~

Karina politik û aboriyê

-Dewlet, rejim û politika oligarşiyê

STRATEJİYA AŞİTÎ Û NÛHBÛHA DEMOKRATİK Û HÊZÊN WÊ

-Xeta meya stratejik

-Hêzên civaki yên aşiti û nûhbûna demokratik

DI QONAXA ÎROYÎN DA ARMANCA PKYT: AŞİTÎ Û NÛHBÛNA DEMOKRATİK

-J1 bo rejimek demokratik

-J1 bo politikayek dervayi ya karbıdest û aşitiyê

-J1 bo parastina aboriya netewi, pêşveçûyin û ketina rêya nûjeniyê

-J1 bo başkırına şertên jiyana xebatkaran

-J1 bo politikayek çandi ya demokratik

-J1 bo hûrindarbûna pîrsiyara netewiya Kurd bi datnasi, demokratik  
û aşitiyê

-J1 bo <sup>alîkarîya kurdan</sup> ~~vejiya~~ hûrindarbûna pîrsiyarên hemû mirovatiyê ~~da~~



JI BO AŞITÎ Û NÛHBÛNA DEMOKRATİK DİYALOG Û POLİTİKA HEVKARIYÊ  
ARMANCA BINGEH SOSYALİZM

- Tırkiye ya Sosyalist
- Rêya jî kapitalizmê derbasbûna sosyalizmê
- Partiya Komunist

Muzik:

Belê guhdarên delal, naveroka ~~programa~~ bî şiklê ewilinyê  
<sup>Niha hesandinek me heye.</sup>  
 programa PKYT wûsa ye. Hûn dîkarin roja duşemiyê jî nivro şûnda di  
 veşemên radyoya dengê PKT da bızımanê Tırki <sup>bi şiklê ewilinyê PKYT</sup> guhdaribîkin.  
 Program jî roja duşemiyê şûnda vê bî bir di ~~weşanê~~ Radyo ya dengê  
 PKT da were weşandin.

Muzik: Tu Lawîmî, (Koma Aza di)

TKP'nin Sesi

13,9.1987

Kürtçe:

9

Ahmet

Konu: 12 Eylöl,

Xwişk û bîxayêh delal, guhdarên hêja, ~~duqew~~ dî ser hatîna cûnta  
12 Kewçerîne da 7 sal derbasbû. Dî nav va 7 salan da zîlm, zordestî  
wek ewreki reş daket ser welatê me. Roj bî roj jiyana gelê Kurd û Tirk  
xirab bû, buhatî, zem, kuştin, dardakirin, êşkence, girtin jî jiyana gelê  
Kurd û Tirk qet dîrneket. Welatê me jî bo gelê me bû zindan.

Bî hatîna 12 Kewçerîne hemû maf û azadiyên herî bîngeh hatin  
rakirin, Bî pêkanîna bîryarên 24 Berfbarînapêşin bê şîxwîlî, buhatîya  
jiyîne wekî çiya bîlîndbû. Tirkîye jî aliyê aborî û leşkerî da bî  
emperyalîzma Amerîqa ve hin jî hîşk hat girêdan. Erdên welatê me  
bî meydanên balafirên leşkerî û bî wargêhên Amerîqa û Natoyê ve tîje  
bûn.



Bı sedhezaran komunist, pêşverû, şoreşger, demokrat û welatparêzên Kurd û Tirk hatin girtin, dı êşkencên herî giran da hatin derbaskirin. Merovên me hatin ~~da~~ dardakirin, dı êşkencan da seqet man, dı girtigehan da hatin kuştin, jı kar hatin avêtin, mehkûmî birçitiyê bûn. Bıhezaran ronakbir û merovên demokrat mecbûr man derketin dervayî welat. ~~Rojên xabêrên reş derbasakûn.~~ Teror bû politika dewletê. Tu rojek me bê xeberên reş derbasnebûn.

Diktatoriya 12 Kewçerîne hemû maf û azadiyên gelê Kurd û Tirk dı binê nigê xwe da perçiqand. ~~Hemû komelên, xwendikên~~ Hemû partiyên siyasi hatin girtin. Hemû komelên pêşverû, şoreşger û demokrat hatin qedexekirin. Disk, TOB-DER, Komela aşitiyê, komelên welatparêz yên Kurd û bı destê diktatoriye hatin girtin. Lı diji endaman vana daweyên komî hatin vekirin.

Erê guhdarên delal, rejîma 12 Kewçerîne 7 salên xwe qedand, ket sala  
8'an. Lê di navbera va ~~8~~ 7 salan da rewşa gelê Kurd û Tirk weki ~~berê~~  
~~berê~~ 7 sal berê nîne. Her salê ku ~~dard~~ binê rejîma ~~12 Kewçerîni~~ Evren-  
Ozal da derbasdibîn baş didin xuyakirin ku hemû gotinên vê rejîmê  
~~derewî~~ derewîn û wan jî gelê Kurd û Tirk ra jî birçiti, betali, jî zîlm  
û zordestiyê bêtir tu tîştê neaniye.

Zilm û zordestîyên ser gelê Kurd sal bî sal, meh bî meh, roj bî roj hin ji zêde bûn, zêde dibin. Heta niha bî dehan, bî sedan gundên Kurd hatin valakirin, hatin hilweşandin, <sup>bî hezaran</sup> gundiyên Kurd hatin ajotin.

Niha ~~piraniyaxerani~~ sedhezaran polês, leşker, qomando û timên  
terorê di bonê fermana waliyê hêramî da terora dewletê ya herî giran

[illegible]



~~la hemberê hanê zilm û zordestiyên ji~~ li welat û dervayi welat  
 gelê Kurd û Tirk bédeng naminê, ~~xxxê~~ Li welat û li dervayi welat  
 komunist, şoreşger, pêşverû, demokrat û welatpârezên Kurd û Tirk  
 li diji cûnta 12 Kewçerînê, li diji rejima Evren-Ozal tekoşina xwe  
 didominin, Li dervayi welat ji bona protesto kirina ~~ix~~ cûnta 12  
 Kewçerînê ~~xxx~~ming, rêdaçûn û şev çêdibin. Li nav welat ji her ki  
 dîçe gelê Kurd û Tirk hin ji zêde dengê xwe bilind dîkin.

Karkerno, Xebatkarno, gundi û rêncberno!

Di navbera 7 salan da rejima 12 Kewçerînê ji we ra, ji hemû gelê  
 Kurd û Tirk ra eş, êşkence, xızani, birçiti, zilm û zordesti ani.  
~~xxxx~~ji ji vê sedemê li diji rejima ~~ix~~Evren-Ozal bédeng neminin,  
 qorên xwe biştinin, tekoşinê ~~xxxxxxx~~ bikin. Yê ~~xxxxxx~~rejima Evren  
 Ozal bindest bikin hûnin.

## Gelê Kurd serihildana Dersimê jîbîrnake

Erê guhdarên delal, pênci sal berê di sala 1937'an da li Dersimê serhildanek gelê Kurd destpêkir. Serhildan di demek ~~kurtt~~kin da li her derê dora Dersimê Bela bû. Sedema vê serhildanê jî weki sedema hemû serhildanên gelê Kurd bû. Gelê Kurd li diji zîlm, zordesti û kedxwariyê heqên xweyê heri bîngeh dixwast. Hin gelek sal pêşiya serhildana Dersimê bûrcûvaziya karbîdest jî bo tunekirina Dersimê gelek zîlm û zordesti dîkir. Piştî şikandina serhildana Şêx Seid zîlm, zordesti û terora dewlet li ser hemû gelê Kurd, bi taybeti jî li ser gelê Dersimê hin jî zêde bû. Di sala 1927'an da li Kurdistanê Tirkîyê "Mufettişiya Umûmî" hat sazkirin. Di sala 1934'an da zagona 2510'an hat derxistin. Bi vê zagonê dewletê armanc kir ku gelê Kurd baje bajarên rojava, ~~xxxxjixx~~ li Kurdistanê "Hêramên qedexe" <sup>gêbîke</sup> ~~qetîne~~ bûn. Di vê navberê da li hêramê reberîna leşkerî hat ilankirin, bi navê "Zagona Tunceli"yê jî bo Dersimê zagonek



hat derxistin û navê Dersimê hat guherandin. Disa dî vê navberê da  
 hêzên karbidest zilm û zordestiya xwe her ki çû zêdekirin. Lî diji Dersimê  
 êrişê <sup>hêzên karbidest tu çar kîm nebûn.</sup> ~~wax ewilîn~~ Dî sala 1936'an da dî meha Kewçerînê da filoyek  
 balafîran jî Elezizê rabûn û lî nêziki gundê Sinê qonaxa serokê seri-  
 hildanê, <sup>Qonaxa</sup> Seyit Rîza bomberan <sup>ba</sup> kirin. Dî sala 1937'an da bî helandina berfê  
 lî diji gelê Dersimê êrişên bixwîn destpêkîr. Bî dehhezaran leşkeran  
 êrişî ser gelê Dersimê kir. Lê gelê ~~Kurd~~ Dersimê lî ~~axir~~ hemberê hemû  
 va êrişên har bî mîrzasî liberxwe da. ~~Bûrcûvaziya karbidest~~ Serihildan  
 lî hemberê hemû êrişên <sup>har</sup> disa jî nehat perçiqandin. <sup>Serihildana Dersimê bî navber du sala gîr.</sup> ~~Paşê~~ Bûrcûvaziya karbi-  
 dest jî bo perçiqandina serihildana Dersimê bihezaran deq û dolav  
 çêkîrin. Dûbendî kir nav êşiran. Dîjîminatî dî nav êşiran da kîşkir. <sup>Derimê bî mîrzasî bî navber du sala gîr.</sup>  
 Paşê dî sala 1938'an da serihildana Dersimê hat şikandin. Bî dehhezaran  
 mirov hatin kuştin. Bî dehhezaran mirov jî erdên bav û kalan hatin  
 ajotin.

Niha li ser serihildana Dersimê da 50 sal derbasbû. Îro gere  
 li ser vê serihildanê em carek din ji bifikirin. Ne tenê ~~gaxê~~ welatparêz  
 şoreşger û demokratên Kurd, gere wûsa ji welatparêz, şoreşger û demokra-  
 tên Tirk ji li ser vê bûyerê bifikirin. Îcab dîke ku him gelê Kurd him  
 ji gelê Tirk ji vê serihildanê dersan derxine. Îcab dîke ku hemû  
 welatparêz, şoreşger û demokratên Kurd û Tirk serihildana Dersimê  
 baş bihêjabikin, dersên baş derxinin.

Dî 50 saliya Derihildana Dersimê da em hemû şerkar û egîten  
 Dersimê, hemû şehidên Dersimê bi girami bibirtin, li ber biranina  
~~hemû şehidên Dersimê~~ wan bi girami xwar dibin. <sup>Emê</sup> Serihildana Dersimê

Jî birnebû

tu car jî birnebû

Musik 109 - 2 Lk.